Journal of Humanities and Social Sciences
Prince of Songkla University
Vol.22(1): (January-June) 2026

การพัฒนามาตรการเชิงป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก: กรณีศึกษาการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ

DEVELOPMENT OF PREVENTIVE MEASURES AGAINST CHILD SEXUAL HARASSMENT VICTIMIZATION: A CASE STUDY OF CHILD GROOMING

ภัทรกาญจน์ นันตะวงค์[1] และ กิตติ ชยางคกุล[2*]
Pattarakarn Nantawong[1] and Kitti Jayangakula[2*]

[1,2]สาขาวิชานโยบายและการบริหารงานยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์) 2 ถนนพระจันทร์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200
[1,2]Justice Policy and Administration, Faculty of Social Administration, Thammasat University (Tha Prachan Campus) 2 Prachan Road, Phra Borom Maha Ratchawang, Phra Nakhon, Bangkok 10200

*Corresponding Author Email: kitjayan@tu.ac.th

Received: Sep 8, 2025
Revised: Mar 25, 2026
Accepted: Apr 2, 2026
Available: Jun 29, 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยในการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก กรณีศึกษาการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ ศึกษามาตรการเชิงป้องกันของไทยในการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก กรณีศึกษาการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก กรณีศึกษาการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือในการวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหาร และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) หรือนักวิชาการด้านการคุ้มครองเด็กและกระบวนการยุติธรรม จำนวน 15 ราย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยใน

การตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก สามารถเกิดได้หลายปัจจัย ได้แก่ ด้านปัจเจกของเด็ก ครอบครัว ผู้กระทำ เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ สังคม และวัฒนธรรม ด้านมาตรการเชิงป้องกันของไทยในการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก พบว่า ปัจจุบันยังไม่สามารถตอบสนองต่อปัญหาการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีข้อจำกัด 5 ด้าน ได้แก่ มาตรการและนโยบาย กฎหมาย บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมของสังคม และการสื่อสารสาธารณะ และด้านแนวทางการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก ควรมีการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันโดยการยกระดับนโยบายและกฎหมายเฉพาะ การเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรและเครื่องมือปฏิบัติงานมาตรฐาน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคม รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการป้องกันเชิงรุกให้เหมาะสมกับบริบทสังคมดิจิทัล

คำสำคัญ: คุกคามทางเพศ เข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ มาตรการเชิงป้องกัน

Abstract

This study aims to examine the factors contributing to children's vulnerability to sexual harassment in cases of child grooming for sexual purposes, to analyze Thailand's preventive measures addressing child grooming, and to propose guidelines for improving preventive measures against child sexual harassment related to child grooming. This qualitative study employed in-depth interviews with 15 key informants, including practitioners, administrators, and representatives from non-governmental organizations (NGOs) or academic experts in the fields of child protection and the justice system. The findings reveal that children's vulnerability to sexual harassment through child grooming results from multiple factors, including individual child characteristics, family-related factors, perpetrator-related factors, technology and online media, and social and cultural contexts. The study also found that Thailand's current preventive measures are insufficient to effectively address child grooming, with limitations in five key areas policies and preventive measures, legal frameworks, personnel and responsible agencies, social participation, and public communication. The study recommends strengthening preventive measures through the enhancement of targeted policies and specific legal frameworks, capacity building for relevant personnel, the development of standardized operational tools, the promotion of community and societal participation, and the application of digital technologies for proactive prevention in the digital society context.

Keywords: Sexual Harassment, Child Grooming, Preventive Measures

บทนำ

ในปัจจุบัน โลกมีการพัฒนาและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการดำเนินชีวิต ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่ไร้ขีดจำกัดมีทั้งคุณและโทษ หนึ่งในภัยความเสี่ยงที่เกิดขึ้น คือ การแสวงหาประโยชน์ทางเพศกับเด็กบนโลกออนไลน์ (Australian Centre to Counter Child Exploitation – ACCACCE, 2023 อ้างใน Operation Underground Railroad Thailand, 2023) ซึ่งเป็นการใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก รูปแบบที่พบมากที่สุด คือ การเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ ซึ่งเด็กถือเป็นกลุ่มเสี่ยงและเป็นทรัพยากรมนุษย์สำคัญของสังคมที่ควรได้รับการคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child)

DQ Institute's Child Online Safety Index (COSI) Report 2020 พบเด็กร้อยละ 36 มีประสบการณ์ถูกจีบในโลกออนไลน์ ซึ่งเข้าข่ายเป็นพฤติกรรมการเข้าหาเด็กเพื่อเข้าหาโดยมีวัตถุประสงค์ทางเพศ การสำรวจนี้ยังชี้ให้เห็นว่าเด็กประถมปลายอายุประมาณ 10 ขวบ ถูกกรูมมิ่ง (Grooming) ถึงร้อยละ 12 (เด็กไทยโคตรเสี่ยง! ผลวิจัยล่าสุดภัยออนไลน์ ถูกแสวงหาประโยชน์-ล่วงละเมิดทางเพศ, 2565)

ด้านกฎหมายของไทยยังคงมีความละเอียดอ่อนในประเด็นการคุกคามทางเพศ แม้ว่ากฎหมายไทยกำหนดให้การคุกคามทางเพศโดยทั่วไปเป็นความผิดทางอาญา แต่ไม่ได้มีการระบุชัดเจนว่าหากเกิดขึ้นทางออนไลน์และผู้เสียหายเป็นเด็กจะเป็นการกระทำผิดทางอาญา ทั้งนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ได้ตระหนักถึงความรุนแรงและผลกระทบของปัญหาดังกล่าว โดยได้บรรจุคดีลักษณะนี้ไว้ในบัญชีคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กำหนดให้เป็นคดีพิเศษตามกฎกระทรวงฉบับนี้ คือ คดีล่อลวงเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศในลักษณะเชิงระบบ หรือที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ซึ่งรวมถึงการกระทำในลักษณะการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ (กฎกระทรวงกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติมตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2566)

ดังนั้น การศึกษาการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันเพื่อคุ้มครองเด็กจากการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศ กรณีศึกษาการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาแนวทางเชิงป้องกันที่สามารถสกัดพฤติกรรมเสี่ยงตั้งแต่ระยะเริ่มต้น และเสริมสร้างกลไกในการคุ้มครองเด็กให้มีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกระดับ โดยไม่จำเป็นต้องรอให้เด็กถูกละเมิดทางเพศก่อน

เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและเหมาะสมกับบริบททางสังคม ตลอดจนสามารถนำไปสู่การใช้มาตรการหรือแนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อวัตถุประสงค์ทางเพศของเด็กอย่างมีประสิทธิผล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยในการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก กรณีศึกษาการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ

2. ศึกษามาตรการเชิงป้องกันของไทยในการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก กรณีศึกษาการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ

3. เสนอแนวทางการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก กรณีศึกษาการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษา “การพัฒนามาตรการเชิงป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก กรณีศึกษาการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ” ได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้อง ดังนี้

ความหมายของการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) ให้คำนิยามคำว่า “เป็นการกระทำที่เป็นการสร้างความสัมพันธ์เพื่อให้เด็กเกิดความไว้วางใจ ซึ่งเป็นการกระทำเชิงหลอกลวงเด็ก โดยมิได้ต้องพิจารณาว่าผู้กระทำผิดมีเจตนาปกปิดความจริงหรือไม่” (ศรีดา ตันทะอธิพานิช, คณาธิป ทองรวีวงศ์ และคณะ, 2560, หน้า 113)

End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes (ECPAT), (ม.ป.ป.) ให้คำนิยามคำการเข้าหาเด็กออนไลน์เพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ คือ “กระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก โดยการสื่อสารกับเด็กผ่านอินเตอร์เน็ต หรือเทคโนโลยีดิจิทัลอื่น ๆ หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้วยเจตนาเพื่อล่อลวง ควบคุมหรือยุยงให้เด็กร่วมกิจกรรมทางเพศ โดยอาจมีการเดินทางมาพบเด็ก หรือชักจูงให้เด็กออกมาพบเพื่อล่วงละเมิดทางเพศจริง ๆ หรือการล่วงละเมิดทางเพศเด็กผ่านทางเว็บแคม ผู้ล่วงละเมิดมักค้นหาเด็กที่อยู่ในภาวะเปราะบางเช่น ปัญหาเรื่องความมั่นใจในตนเอง เด็กที่โดดเดี่ยว พฤติกรรมการเตรียมเด็ก ได้แก่ การสนองความต้องการของเด็ก เช่น ให้ความสนใจและของขวัญ การบังคับจิตใจ การควบคุมการสอนเรื่องเพศ และการทำให้เด็ก

รู้สึกชินชา สร้างความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็กอย่างรวดเร็วหรือช้า การมีความลับร่วมกัน เพื่อให้เด็กเข้าร่วมและไม่ปริปาก”

การเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ หมายถึง กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ด้วยกลไกทางจิตวิทยาเพื่อเข้าหาเด็ก โดยใช้การตีสนิท สร้างความเชื่อใจ ทำให้เด็กเกิดความไว้วางใจ การชักจูง โน้มน้าว เพื่อนำไปสู่การคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศ และใช้การควบคุมเด็กโดยสร้างเงื่อนไขเพื่อให้เด็กยินยอมทำตามความต้องการ โดยการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในออฟไลน์ (Offline) และออนไลน์ (Online)

ประเภทการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ

(1) Personal Grooming กระบวนการล่อลวงเด็กจะเริ่มด้วยการที่บุคคลจะเข้าถึงตัวเด็กโดยตรง โดยการคบหาเป็นเพื่อนกับเด็กหรือคอยช่วยเหลือเด็กในฐานะเพื่อน มีการบอกความลับแก่เด็กเพื่อแสดงความเชื่อใจ ซึ่งเป็นเทคนิคที่ทำให้เด็กเกิดความไว้ใจและเชื่อใจ พวกที่ล่อลวงเด็กจะค่อย ๆ สร้างความสัมพันธ์ให้แนบแน่นมากยิ่งขึ้น โดยการให้สิ่งจูงใจมากมาย เช่น เงิน การ์ตูน ขนม ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้จะทำให้เด็กอยู่ห่างจากการคุ้มครองป้องกัน โดยพ่อแม่และผู้ปกครองและไม่อาจทราบถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวได้ อีกทั้งยังทำให้พวกนี้สามารถควบคุมเด็กได้ โดยอาศัยเงื่อนไขการให้หรือไม่ให้รางวัลหรือของกำนัลแก่เด็ก ในบางกรณีอาจรุนแรงมากขึ้นถึงขนาดใช้การข่มขู่หรือใช้อำนาจบังคับเด็กให้เก็บเรื่องนี้เป็นความลับหรือปฏิบัติตามคำสั่งของตน โดยมักใช้วิธีต่าง ๆ เช่น การใช้คำหยาบ เล่าเรื่องตลกลามก หรือให้ดูภาพเด็กลามกอนาจาร เพื่อนำไปสู่การสนทนาทางเพศ พวกนี้ยังใช้ประโยชน์จากความไร้เดียงสาและความเชื่อใจของเด็กในการเพิ่มความสัมพันธ์ทางกายภาพให้ใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น ในขั้นต่อมาพวกนี้จะเพิ่มระดับการละเมิดต่อเนื้อตัวเด็กมากขึ้นจนที่สุดยอมรับโดยไม่มีข้อโต้แย้งที่จะทำกิจกรรมทางเพศกับบุคคลที่ล่อลวงเด็ก

(2) Familial Grooming กระบวนการการล่อลวงเด็กโดยใช้วิธีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับพ่อแม่หรือผู้ดูแลของเด็ก ในกรณีนี้พ่อแม่หรือผู้ดูแลของเด็กจะตกเป็นเหยื่อและถูกปฏิบัติหรือควบคุมเช่นเดียวกับเด็ก การล่อลวงเด็กโดยการสร้างสัมพันธ์กับครอบครัวหรือชุมชนอันเป็นที่อยู่ของเด็กนั้น กระทำเพื่อวัตถุประสงค์ 2 ประการด้วยกัน ได้แก่ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเชื่อใจและความไว้วางใจและมีโอกาสที่จะสามารถเข้าใกล้ตัวเด็กได้มากขึ้น และเพื่อทำให้ครอบครัวหรือชุมชนเกิดความรู้สึกยอมรับพวกนี้ อันมีผลทำให้ไม่มีผู้ใดสงสัยในการกระทำบุคคลพวกนี้ การที่จะตกเป็นเหยื่อสิ่งสำคัญ คือการทำให้พ่อแม่หรือผู้ดูแลเด็กรู้สึกไว้วางใจในตัวบุคคลพวกนี้ ซึ่งทำให้พ่อแม่หรือผู้ดูแลลดระดับในการ

ดูแลปกป้องเด็กลง และการเข้าถึงตัวเด็กสามารถทำได้ง่าย นอกจากครอบครัวแล้ว ชุมชนที่อยู่อาศัยของเด็กก็อาจตกเป็นเหยื่อที่ถูกปฏิบัติและควบคุมโดยกระบวนการล่อลวงได้ บุคคลเหล่านี้มักจะปฏิบัติตัวให้สังคมเห็นว่าเป็นคนดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม และชอบดูแลเอาใจใส่ผู้อื่น เพื่อสร้างชื่อเสียงในทางที่ดีแก่ตนเองและเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมที่มีความโดดเด่นว่าเป็นคนดีและชอบช่วยเหลือผู้อื่น

(3) Institutional Grooming วิธีการเข้าถึงตัวเด็กนอกจากการเข้าถึงตัวเด็กและการเข้าทางครอบครัวหรือชุมชนของเด็กแล้ว ยังรวมถึงการเลือกทำอาชีพหรือเป็นอาสาสมัครที่ทำงานเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกับเด็กด้วย เพราะในการประกอบอาชีพบางอย่างเป็นการทำงานที่ต้องเข้าถึงตัวเด็กในขณะที่อาชีพอื่นไม่สามารถทำได้ อาชีพเช่นนี้มีมากมาย ตั้งแต่การงานเกี่ยวกับศาสนาไปจนถึงการรับจ้างหรือเป็นอาสาสมัครทำงานในโรงเรียน บ้านพักอาศัย และศูนย์ดูแลเด็กของชุมชน เช่น ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก โรงเรียนอนุบาล และในทุกอาชีพหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเด็กทั้งในการดูแล การให้การศึกษาหรือในการประกอบกิจกรรมยามว่างของเด็กนั้นมีช่องทางที่จะให้ผู้กระทำผิดแฝงตัวเข้าไปได้ ตำแหน่งหน้าที่การงานดังกล่าวอาจเป็นการเปิดโอกาสให้ใช้อำนาจเหนือเด็กและกระทำโดยมิชอบต่อเด็ก ในขณะที่บุคคลภายนอกยังมองว่าบุคคลพวกนี้เป็นคนดีและไม่มีใครล่วงรู้ถึงการกระทำดังกล่าวแต่อย่างไรก็ตาม การล่อลวงทางอินเทอร์เน็ตมักจะเป็นการล่อลวงโดยการเข้าถึงตัวเด็กโดยตรง โดยการแฝงตัวอยู่ตามห้องแชทรูม (Instant Messenger) หรือเกมส์ออนไลน์ เพื่อหาเหยื่อที่เป็นเด็ก (Anne-Marie Mcalinden, 2006 อ้างในสุพัตรา สถิตย์จันทรากุล, 2552, หน้า 22-25)

กระบวนการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ

Elizabeth Jeglic (2023) ได้ทำการศึกษาวิจัย Sexual Grooming Model (SGM) 5 ขั้นตอน โดยในขั้นตอนที่ 1 แสดงถึงลักษณะของเหยื่อหรือผู้เสียหาย และขั้นตอนที่ 2-5 แสดงถึงลักษณะพฤติกรรมของผู้กระทำ (Groomer)

(1) การเลือกเหยื่อ ผู้กระทำ (Groomer) มักจะเลือกเหยื่อเด็กที่มีลักษณะหรือพฤติกรรม ได้แก่ เด็กที่มีการปฏิบัติตาม ไว้วางใจผู้ใหญ่ ขาดความมั่นใจ การเห็นคุณค่าในตนเองลดลง รู้สึกเหงา โดดเดี่ยว มีเรื่องกังวลใจ มีปัญหาขัดสน เด็กที่ขาดความรัก หรือรู้สึกไม่เป็นที่ต้องการ เด็กที่ไม่สนิทกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เด็กที่อาศัยอยู่กับแม่เลี้ยงเดี่ยวและต้องการพ่อ หรือเด็กที่ขาดการดูแลจากผู้ใหญ่

(2) การเข้าถึงและการแยกตัว ผู้กระทำ (Groomer) พยายามหาโอกาสในการเข้าถึงเด็กและแยกเด็กออกจากครอบครัวหรือผู้ปกครอง ได้แก่ สร้างการมีส่วนร่วมหรือกิจกรรมเพื่ออยู่กับเด็กตามลำพัง โดยไม่มีผู้ปกครองหรือผู้ใหญ่ การชวนเด็กออกนอกบ้านและพักค้างคืน การแยกเด็กออกจากคนรอบตัวหรือสังคม

(3) การสร้างความไว้วางใจ ผู้กระทำ (Groomer) มีลักษณะหรือพฤติกรรมที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าดูดีมีเสน่ห์ เป็นคนดี การเป็นเสาหลักหรือเป็นที่รักใคร่ของชุมชน ให้ความสนใจในรายละเอียด สร้างความสัมพันธ์ที่พิเศษกับเด็ก ใช้เวลากับเด็กอยู่เสมอ เช่น การพูดคุย การส่งข้อความหรือการโทรศัพท์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เด็กชื่นชอบหรือทำอยู่เสมอ การให้รางวัลพิเศษหรือของขวัญแก่เด็ก รวมถึงการชวนเด็กให้ใช้สารเสพติดหรือดื่มแอลกอฮอล์

(4) การสร้างความสัมพันธ์ทางเพศกับเด็ก ผู้กระทำ (Groomer) เริ่มมีการชวนเด็กพูดคุยในเรื่องเพศมากขึ้น การถามเกี่ยวกับประสบการณ์ทางเพศของเด็ก การพูดถึงเรื่องทางเพศของตัวเองให้แก่เด็ก การส่งวิดีโอภาพลามกอนาจารของตนเองแก่เด็ก การหลอกล่อให้เด็กเปลือยกาย การสอนเรื่องเพศศึกษาเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจขณะที่เริ่มมีการสัมผัสเด็ก เช่น การกอด นั่งบนตัก และการเพิ่มระดับการสัมผัสทางเพศ

(5) การควบคุมเด็ก หลังจากที่ผู้กระทำ (Groomer) ได้กระทำการดังกล่าวมักจะควบคุมเด็ก โดยการข่มขู่ไม่ให้เปิดเผยเรื่องที่เกิดขึ้น การให้เก็บความลับ ใช้วิธีการบอกรักหรือการให้รางวัลเล็กน้อยหากเด็กทำตาม มีการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก ทำให้เด็กยอมถูกล่วงละเมิดโดยการข่มขู่ เช่น การละทิ้งเด็ก การทำให้ครอบครัวเกิดปัญหาหากนำเรื่องนี้เปิดเผยแก่ครอบครัว หรือการถูกครอบครัวปฏิเสธและละทิ้งเด็ก

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2567 – เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2568 โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานคุ้มครองเด็กที่ตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศ โดยมุ่งเน้นในเรื่องการป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศ หรือมาตรการในการลดช่องทางหรือโอกาสการตกเป็นเหยื่อการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ

ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กและกระบวนการยุติธรรม สังกัดหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 ราย 2) กลุ่มผู้บริหารด้านนโยบายการคุ้มครองเด็กและกระบวนการยุติธรรม สังกัดหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 ราย และ 3) กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) หรือนักวิชาการด้านการคุ้มครองเด็กและกระบวนการยุติธรรม จำนวน 5 ราย รวมทั้งหมดจำนวน 15 ราย ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่ผู้ศึกษากำหนดขึ้นเองสำหรับใช้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและตามการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ศึกษาการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากสำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ หนังสือรับรองเลขที่ 106/2567 อนุมัติเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567 ซึ่งได้ดำเนินการตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์อย่างเคร่งครัด กลุ่มเป้าหมายจะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยอย่างครบถ้วนก่อนตัดสินใจเข้าร่วม

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นเพียงการกำหนดลักษณะของคำถามให้มีลักษณะแน่นอน แต่มีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสมและบริบทในการสัมภาษณ์ โดยลักษณะของคำถามสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับผู้ถูกสัมภาษณ์ ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กและกระบวนการยุติธรรม สังกัดหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 ชุด 2) กลุ่มผู้บริหารด้านนโยบายการคุ้มครองเด็กและกระบวนการยุติธรรม สังกัดหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 ชุด และ 3) กลุ่มตัวอย่างองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) หรือนักวิชาการด้านการคุ้มครองเด็กและกระบวนการยุติธรรม จำนวน 5 ชุด ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 ปัจจัยในการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก โดยการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ ตอนที่ 3 มาตรการเชิงป้องกันของไทยในการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก โดยการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก โดยการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ และตอนที่ 5 ข้อเสนออื่น ๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มุมมอง ความเข้าใจเกี่ยวกับเกี่ยวกับการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก กรณีการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ ซึ่งเน้นให้กลุ่มตัวอย่างแสดงทัศนะได้อย่างอิสระและเต็มที่ และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ

(Secondary Data) คือ ข้อมูลที่ได้จากการรวบข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย สารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Study) ข้อมูลที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหัวข้อการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 ราย โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาทิศทางและข้อสรุปแนวทางในการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก กรณีการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ ทั้งนี้ใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล และผลการศึกษาโดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Method Triangulation) การพิจารณาจากการใช้วิธีเก็บข้อมูลหรือการสัมภาษณ์เรื่องเดียวกัน เช่น การใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถาม พร้อมกับศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถือประกอบด้วย

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 15 ราย โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 80 และเพศชายจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 20 มีช่วงอายุระหว่าง 21–74 ปี โดยกลุ่มอายุ 21–40 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 8 ราย (ร้อยละ 53.33) รองลงมาคือกลุ่มอายุ 41–59 ปี จำนวน 4 ราย (ร้อยละ 26.67) และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 3 ราย (ร้อยละ 20)

ด้านสังกัดหน่วยงานหรือองค์กร แบบออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็กและกระบวนการยุติธรรม สังกัดหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 ราย ประกอบด้วย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 2 ราย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 1 ราย กระทรวงยุติธรรม จำนวน 1 ราย และสำนักงานศาลยุติธรรม จำนวน 1 ราย 2) กลุ่มผู้บริหารด้านนโยบายการคุ้มครองเด็กและกระบวนการยุติธรรม สังกัดหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 ราย ประกอบด้วย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 3 ราย สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่าง

ประเทศของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน 1 ราย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 1 ราย และ 3) กลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGOs) หรือนักวิชาการด้านการคุ้มครองเด็กและกระบวนการยุติธรรม จำนวน 5 ราย ประกอบด้วย องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร จำนวน 3 ราย และนักวิชาการด้านการคุ้มครองเด็ก จำนวน 2 ราย กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีประสบการณ์ตรงทำให้สามารถสะท้อนประเด็นเชิงโครงสร้าง ปัญหาเชิงระบบ และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาได้อย่างครอบคลุมและลึกซึ้ง

2. ปัจจัยในการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก โดยการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ

การตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก โดยการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศสามารถเกิดได้จากหลายปัจจัย โดยแต่ละปัจจัยมีบทบาทต่อการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กโดยการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศในรูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนี้

1) ด้านปัจเจกของเด็ก เด็กและเยาวชนอยู่ในช่วงวัยที่กำลังพัฒนาทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา ซึ่งกระบวนการเรียนรู้และทักษะการตัดสินใจของแต่ละคนขึ้นอยู่กับประสบการณ์ชีวิต ความสามารถด้านทักษะในการรับรู้และทำความเข้าใจเจตนาแอบแฝงยังไม่สมบูรณ์เทียบเท่าผู้ใหญ่ โดยเฉพาะในบริบทของความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือการใช้เทคโนโลยีหรืออินเทอร์เน็ตที่มีลักษณะแฝงซับซ้อน นอกจากนี้ การเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเพศศึกษาและสิทธิในร่างกายยังคงเป็นข้อจำกัดสำคัญ โดยเฉพาะในบริบทของสังคมไทยที่ยังมีข้อจำกัดในการพูดคุยเรื่องเพศอย่างเปิดเผย ส่งผลให้เด็กบางส่วนไม่สามารถระบุหรือยืนยันขอบเขตความปลอดภัยของตนเองได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังอาจไม่กล้าแจ้งเหตุหรือขอความช่วยเหลือเมื่อเผชิญสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสม

2) ด้านครอบครัว ครอบครัวถือว่ามีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการและการเติบโตของเด็ก ทั้งในมิติทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ โดยเฉพาะในด้านการเลี้ยงดู การมอบความรัก การสร้างภูมิคุ้มกันและทักษะในการดำเนินชีวิตที่ช่วยป้องกันจากความเสี่ยงในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อเข้าหาเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ ซึ่งเด็กที่เติบโตมาในครอบครัวที่มีความเสี่ยง ขาดที่พึ่งพาทางจิตใจ เผชิญกับความรุนแรง หรือปัญหาสถานะทางเศรษฐกิจ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีหรือโซเชียลมีเดียของเด็กที่ขาดการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดจากครอบครัว ทำให้เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์เพิ่มสูงขึ้น โดยที่ไม่มีผู้ใหญ่คอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

3) ด้านผู้กระทำความผิด ผู้กระทำที่เข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ มักมีลักษณะเฉพาะใช้กลยุทธ์ทางจิตวิทยาในการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ โดยการสร้างความสัมพันธ์อย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อสร้างความไว้วางใจจากเด็ก และทำให้เด็กเปิดใจยอมรับตนเองเป็นคนสำคัญในชีวิต เช่น การให้ของขวัญ การพูดโน้มน้าว หรือให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่เด็กต้องการ ผู้กระทำผิดมักแฝงตัวเป็นบุคคลธรรมดาทั่วไปในสื่อออนไลน์ โดยไม่มีท่าทีที่เป็นอันตรายตั้งแต่แรก นอกจากนี้ ยังพบว่าในบางกรณีผู้กระทำมีความเชื่อหรือค่านิยมผิดเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์กับเด็ก ซึ่งอาจเกิดจากการซึมซับวัฒนธรรมที่บิดเบือน เช่น ความเชื่อว่าเด็กบริสุทธิ์สามารถมอบพลังชีวิต หรือคำพูดในสังคมที่ลดทอนคุณค่าของเด็ก ทำให้มองการล่วงละเมิดว่าเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้การเข้าถึงเด็กทำได้อย่างแนบเนียนและต่อเนื่อง

4) ด้านเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ การเข้าถึงเทคโนโลยีอย่าไร้ขอบเขตในปัจจุบัน ได้กลายเป็นช่องทางสำคัญที่ผู้กระทำความผิดใช้ในการเข้าหาเด็ก โดยเฉพาะการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดียที่เด็กสามารถใช้งานได้อย่างอิสระ เด็กบางคนเริ่มใช้อินเทอร์เน็ตตั้งแต่อายุน้อย โดยขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย หรือไม่สามารถแยกเจตนาของบุคคลที่ติดต่อมาทางออนไลน์ได้อย่างชัดเจน รูปแบบการติดต่อ เช่น การแชทข้อความ การส่งภาพหรือวิดีโอ และการพบเจอสามารถเกิดขึ้นได้อย่างง่ายและรวดเร็ว การขาดกลไกการคัดกรองหรือระบบเตือนภัยในโลกออนไลน์ รวมถึงการที่ผู้ปกครองไม่สามารถติดตามหรือให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้การคุกคามทางเพศเกิดขึ้นในสื่อดิจิทัลได้อย่างแพร่หลาย

5) ด้านสังคมและวัฒนธรรม สังคมไทยยังไม่เอื้อต่อการเปิดเผย พูดคุย หรือเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศและสิทธิในร่างกายของเด็ก เรื่องเพศมักถูกมองว่าเป็นเรื่องต้องห้าม ไม่น่าพูดถึง หรือไม่เหมาะสม ทำให้เด็กไม่มีโอกาสได้รับความรู้ที่ถูกต้องจากครอบครัวหรือโรงเรียน เมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่เหมาะสม เด็กอาจไม่รู้วิธีปฏิเสธ หรือไม่กล้าบอกใคร เพราะกลัวถูกตำหนิหรือไม่เชื่อถือ นอกจากนี้สังคมยังมีแนวโน้มเพิกเฉยต่อสัญญาณเตือนภัยหรือพฤติกรรมผิดปกติ เช่น หากพบเห็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อเด็กก็อาจมองว่าไม่ใช่เรื่องของตน ปรากฏการณ์เช่นนี้เรียกว่าวัฒนธรรมความเงียบ ซึ่งส่งผลให้ผู้กระทำความผิดสามารถกระทำการได้โดยไม่ถูกตรวจสอบหรือลงโทษ

3. มาตรการเชิงป้องกันของไทยในการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก โดยการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ

มาตรการและนโยบายการป้องกันเด็กจากการเข้าหาเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศของประเทศไทยมีข้อจำกัดในหลายมิติ ซึ่งส่งผลให้การป้องกันยังทำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพและต้องเร่งพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนี้

1) ด้านมาตรการและนโยบาย ประเทศไทยมีมาตรการและนโยบายป้องกันหลายด้าน แต่เน้นแก้ไขหลังเกิดเหตุมากกว่าการป้องกันเชิงรุก หน่วยงานต่าง ๆ ขาดการบูรณาการเชิงระบบ นอกจากนี้นโยบายยังไม่รองรับภัยคุกคามรูปแบบออนไลน์อย่างเพียงพอ การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่จึงมีข้อจำกัด ควรพัฒนานโยบายให้ครอบคลุม ทันสมัย สร้างแนวทางปฏิบัติระดับชาติ พัฒนากลไกคัดกรองและเฝ้าระวังในพื้นที่ ส่งเสริมครอบครัวและชุมชน และปรับปรุงกฎหมายให้สอดรับกับเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ เพื่อการคุ้มครองเด็กเชิงรุกและยั่งยืน

2) ด้านกฎหมาย ประเทศไทยยังขาดกฎหมายเฉพาะที่ครอบคลุมการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในโลกออนไลน์ที่ผู้กระทำผิดมักใช้บัญชีปลอม หลักฐานตามกฎหมายจึงยากต่อการตรวจจับ แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการล่วงละเมิดหรือสื่อลามกอนาจารเด็ก แต่การเข้าหาเด็กก่อนเกิดพฤติกรรมทางเพศยังไม่ถือเป็นความผิด ทำให้ไม่สามารถใช้มาตรการป้องกันทางกฎหมายได้เต็มที่

3) ด้านบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคลากรด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศขาดความรู้ ทักษะ และแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน ส่งผลให้การประเมินความเสี่ยงและเฝ้าระวังไม่เต็มประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ส่วนมากยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการเข้าหาเด็กและต้องใช้ดุลยพินิจส่วนบุคคล การขาดทรัพยากรบุคลากรและระบบพี่เลี้ยงทำให้การปฏิบัติงานไม่สม่ำเสมอ หน่วยงานยังขาดการบูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานอื่น ส่งผลให้การติดตามและป้องกันในระยะต้นไม่ทันต่อสถานการณ์

4) ด้านการมีส่วนร่วมของสังคม การมีส่วนร่วมของรัฐ ครอบครัว ชุมชน และภาคประชาสังคมยังไม่เพียงพอต่อการเฝ้าระวังและป้องกันการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่สามารถสังเกตสัญญาณเตือนภัยได้ ชุมชนขาดเครือข่ายอาสาสมัครสำหรับเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยง ภาคประชาสังคมยังเข้าถึงพื้นที่ห่างไกลหรือชุมชนเปราะบางได้จำกัด จึงควรส่งเสริมบทบาทครอบครัว ชุมชน และองค์กรภาคประชาชนอย่างจริงจัง พร้อมจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ สร้างพื้นที่ปลอดภัย และเพิ่มความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐ

5) ด้านการสื่อสารสาธารณะ เพื่อสร้างความตระหนักเรื่องการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศยังจำกัดและไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย ขาดเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยและดึงดูดความสนใจ ทำให้การเข้าถึงและสร้างภูมิคุ้มกันในชุมชนและสังคมยังไม่เพียงพอ การสื่อสารมักเป็นแค่รณรงค์เชิงสัญลักษณ์ ขาดความต่อเนื่องและช่องทางที่เด็กนิยมใช้ เช่น วิดีโอสั้นหรือเกมออนไลน์ อีกทั้งถ้อยคำมักรุนแรงทำให้เด็กไม่กล้าเปิดเผย จึงควรปรับเนื้อหาให้เข้าใจง่าย ส่งเสริมการรู้เท่าทัน และสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้เด็กและชุมชนมีส่วนร่วม

4. แนวทางการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กโดยการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ

แนวทางการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันการคุกคามทางเพศต่อเด็กจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปัจเจกบุคคล การป้องกันอย่างยั่งยืนไม่สามารถอาศัยเพียงกฎหมายหรือการดำเนินคดีเท่านั้น แต่ต้องประกอบด้วยการสร้างความตระหนักรู้ การสื่อสารที่เปิดเผย การมีระบบเฝ้าระวังและการสนับสนุนที่เข้าถึงได้จริง ดังนี้

1) ด้านมาตรการและนโยบาย มาตรการปัจจุบันมีข้อจำกัดหลายประการ ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพของการดำเนินงานยังไม่ได้ประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการพัฒนาแนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานอย่างเป็นระบบ การพัฒนามาตรการเชิงป้องกันการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศในประเทศไทย ยังมีข้อจำกัดหลายประการทั้งในระดับนโยบาย ระดับการปฏิบัติและระดับพื้นที่ ซึ่งครอบคลุมการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศทั้งรูปแบบออฟไลน์ (Offline) รูปแบบออนไลน์ (Online) อีกทั้งควรเสริมสร้างการบูรณาการระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง ท้องถิ่น และภาคประชาสังคม เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) ด้านกฎหมาย ประเทศไทยยังขาดกฎหมายเฉพาะที่นิยามและควบคุมพฤติกรรมการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ แม้ว่าจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และประมวลกฎหมายอาญา แต่กฎหมายเหล่านี้ยังไม่ครอบคลุมพฤติกรรมล่วงหน้า เช่น การสร้างความไว้ใจหรือการล่อลวงทางสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการล่วงละเมิดทางเพศ การผลักดันกฎหมายเฉพาะจึงเป็นการอุดช่องว่างทางกฎหมาย โดยมุ่งเปลี่ยนจากการดำเนินคดีหลังเกิดเหตุเป็นการป้องกันก่อนเกิดเหตุ พร้อมทั้งสนับสนุนด้วยคู่มือ แนวปฏิบัติ และการอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องตลอดจนการรณรงค์สร้างความตระหนักในสังคม

3) ด้านบุคคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เนื่องจากพฤติกรรมเหล่านี้มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงตามบริบทสังคมและเทคโนโลยี การศึกษาพบว่ามีข้อจำกัดหลายประการ ทั้งในด้านบุคลากร โครงสร้าง และกระบวนการปฏิบัติงาน ได้แก่ บุคลากรยังมีจำนวนจำกัดและในหลายพื้นที่ยังขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเรื่องการเข้าเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ ขาดเครื่องมือหรือแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานในการประเมินและตอบสนองต่อพฤติกรรมเสี่ยง

4) ด้านการมีส่วนร่วมของสังคม มาตรการชุมชนและสังคมเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและเฝ้าระวัง โดยเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานรัฐ ภาคประชาสังคม และอาสาสมัคร เพื่อเฝ้าระวังและรายงานเหตุการณ์เสี่ยงอย่างทันท่วงที การอบรมและพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ถือเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมเสี่ยง และสามารถปฏิบัติการคุ้มครองเด็กได้อย่างเหมาะสม การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน หน่วยงานรัฐ และภาคประชาสังคม ถือเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างระบบป้องกันและคุ้มครองเด็กอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

5) ด้านการสื่อสารสาธารณะ เครื่องมือสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้และเปลี่ยนทัศนคติของสังคมเกี่ยวกับการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ โดยเน้นสื่อหลากหลายรูปแบบที่เข้าถึงเด็ก ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป โดยการดำเนินงานควรเน้นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน สถานศึกษา และภาคประชาสังคม เพื่อสร้างเครือข่ายป้องกันและเฝ้าระวังเด็กอย่างต่อเนื่อง การพัฒนากลไกและมาตรการสื่อสารควรสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งด้านความมั่นคงและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับโครงสร้าง การใช้เทคโนโลยีเฝ้าระวัง และเครือข่ายชุมชน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิเด็กและการป้องกันภัยล่วงหน้า

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ว่าด้วยการพัฒนามาตรการเชิงป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็ก กรณีศึกษาการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ ได้ดำเนินการศึกษาโดยครอบคลุมทั้งประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่อ มาตรการเชิงป้องกันที่มีอยู่ในประเทศไทย และแนวทางในการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรการเชิงป้องกันให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทปัจจุบัน โดยได้ศึกษาการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศทั้งในรูปแบบออฟไลน์ (Offline) และออนไลน์ (Online) แม้ว่าการเข้า

หาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศจะสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งสองรูปแบบดังกล่าว แต่ผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ช่องทางออนไลน์เป็นบริบทที่มีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลได้เปิดพื้นที่ให้ผู้กระทำสามารถเข้าถึงเด็กได้โดยตรงผ่านโซเชียลมีเดีย เกมออนไลน์ และแพลตฟอร์มสื่อสารต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องพบเจอตัวจริง เด็กยังมีข้อจำกัดด้านภูมิคุ้มกันและทักษะในการรับรู้และทำความเข้าใจเจตนาแอบแฝงอยู่ในรูปแบบของการชักจูง การโน้มน้าว หรือการหลอกลวงจากบุคคลแปลกหน้าในโลกออนไลน์ ขณะเดียวกัน ผู้กระทำสามารถปกปิดอัตลักษณ์เข้าถึงเด็กได้หลายรายในเวลาเดียวกัน และกระทำได้ทุกที่ทุกเวลา โดยไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดด้านพื้นที่หรือการเฝ้าระวังจากผู้ใหญ่เช่นเดียวกับในบริบทออฟไลน์

การพัฒนามาตรการเชิงป้องกันจึงจำเป็นต้องมีการบูรณาการทั้งสองบริบท ในรูปแบบ (Offline) ยังคงเป็นพื้นที่ที่การเข้าหาที่สามารถเกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะจากบุคคลใกล้ชิด เช่น ครอบครัว ครู หรือคนในชุมชน การคงไว้ซึ่งมาตรการเฝ้าระวัง การสร้างพื้นที่ปลอดภัย และการส่งเสริมการพูดคุยเรื่องเพศอย่างเปิดเผยในบริบทนี้จึงยังมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ขณะเดียวกันการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศในรูปแบบออนไลน์ (Online) ผู้กระทำสามารถเข้าถึงเด็กได้ตลอดเวลาโดยไม่มีข้อจำกัดเชิงพื้นที่หรือกายภาพและสามารถใช้กลวิธีที่แยบยล จึงทำให้ภัยคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์มีความซับซ้อน รวดเร็ว และยากต่อการควบคุมมากกว่ารูปแบบออฟไลน์ ด้วยเหตุนี้ การพัฒนามาตรการเชิงป้องกันจำเป็นต้อง เร่งเสริมสร้างทักษะและภูมิคุ้มกันทางดิจิทัลให้แก่เด็ก ครอบครัว และผู้เกี่ยวข้อง พร้อมกับออกแบบกลไกการเฝ้าระวัง การแจ้งเตือน และการรับมือในระดับระบบที่เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มาตรการเชิงป้องกันจึงต้องครอบคลุมในทุกรูปแบบ เพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของพฤติกรรมเสี่ยง พร้อมทั้งพัฒนากลไกการคุ้มครองที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในทุกระดับ โดยไม่รอให้เกิดการคุกคามหรือล่วงละเมิดทางเพศเสียก่อนและต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและบริบทของสังคม เพื่อให้มาตรการที่นำมาใช้เกิดผลอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรมีการบูรณาการยุทธศาสตร์ร่วมกันในระดับกระทรวงระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้านการศึกษาและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกัน โดยเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติระยะยาวด้านความมั่นคงและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การส่งเสริมและผลักดันให้มีหลักสูตรเพศศึกษาเชิงสิทธิในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ โดยเน้นให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการป้องกันตนเอง

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กทุกระดับ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเข้าหาเด็กเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ รวมถึงแนวทางการป้องกัน การสังเกตพฤติกรรมเสี่ยง การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น และการส่งต่ออย่างเป็นระบบภายใต้แนวคิดการทำงานแบบสหวิชาชีพ

1.3 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ ภาครัฐควรสนับสนุนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในพื้นที่เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของเด็ก เช่น โรงเรียนในเขตเมือง ชุมชนขยาย และพื้นที่ที่มีการเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างแพร่หลาย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงนโยบายและกลไกการป้องกันอย่างตรงจุด ควรส่งเสริมให้บุคลากรจากภาครัฐ ภาคการศึกษา และองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญด้านสิทธิเด็กและการคุ้มครองเด็กเข้าร่วมวิจัยในลักษณะบูรณาการร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความแตกต่างของปัจจัยเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท เพื่อให้สามารถออกแบบมาตรการเชิงพื้นที่ที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นได้มากยิ่งขึ้น และการศึกษาทัศนคติ ความรู้เท่าทัน และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนโดยตรงเพื่อนำไปสู่การพัฒนามาตรการป้องกันที่ตอบโจทย์ความเป็นจริงของกลุ่มเป้าหมาย และควรเน้นการศึกษาวิธีการประเมินความเสี่ยงในสถานศึกษาและชุมชน เช่น การพัฒนาเครื่องมือคัดกรองเด็กกลุ่มเสี่ยง และการเฝ้าระวังพฤติกรรมออนไลน์ เพื่อให้การป้องกันมีความแม่นยำและเชิงรุกมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติมตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2566. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 140 ตอนพิเศษ 194 ง (2566) https://www.dsi.go.th/th/Detail/https--www-dsi-go-th-th-Type-DSI-Law

เด็กไทยโคตรเสี่ยง! ผลวิจัยล่าสุดภัยออนไลน์ ถูกแสวงหาประโยชน์-ล่วงละเมิดทางเพศ. (2565, 27 ตุลาคม). สำนักข่าวอิศรา. https://www.isranews.org/article/isranews-scoop/113123-isranews-284.html

ศรีดา ตันทะอธิพานิช, คณาธิป ทองรวีวงศ์ และคณะ. (2560). *รายงานการศึกษาและให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กในการใช้สื่อออนไลน์.* เครือข่ายสิทธิเด็กประเทศไทยและมูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก. https://www.ecpat-th.org/resources

สุพัตรา สถิตย์จันทรากุล. (2552). *มาตรการทางอาญาในการป้องกันเด็กและเยาวชนจากการถูกล่อลวงในทางเพศโดยอาศัยอินเทอร์เน็ตหรือการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือ* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chula Digital Collection. https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/41849/

ECPAT Foundation Thailand. (ม.ป.ป.). *การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในโลกออนไลน์ (Online Child Sexual Exploitation)*. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2567, จาก https://www.ecpat-th.org/article/1/online-child-sexual-exploitation.html

Jeglic, E. (2023). *How to Recognize the Sexual Grooming of a Minor*. https://www.psychologytoday.com/intl/blog/protecting-children-from-sexual-abuse/202010/how-to-recognize-the-sexual-grooming-of-a-minor

Operation Underground Railroad Thailand. (2566). *การแสวงประโยชน์ทางเพศกับเด็กบนโลกออนไลน์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2567, จาก https://www.facebook.com/photo.php?fbid=536700428604884&set=pb.100067947936321.-2207520000&type=3